

Krzysztof Szewior*

UWARUNKOWANIA I DOŚWIADCZENIA SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI UCZELNI W ŚRODOWISKU LOKALNYM W POLSCE

DOI: 10.26399/meip.1(60).2018.08/k.szewior

WPROWADZENIE

Celem publikacji¹ jest próba spojrzenia na uwarunkowania i skutki oddziaływań polskich szkół wyższych. Wybór płaszczyzny lokalnej uzasadnia i wynika ze specyfiki ich położenia, oddziaływania oraz społecznych oczekiwań. Zdecydowanie inną rolę przypisuje się wielkim, wiekowym szkołom wyższym wpisanym w dorobek kulturowy i cywilizacyjny narodu, posiadających istotny

* Krzysztof Szewior – dr hab., profesor Uniwersytetu Warszawskiego, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, krzysztofszewior@uw.edu.pl

¹ Artykuł powstał na bazie analizy dokumentacji dostępnej Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach przeprowadzanych ocen jakości kształcenia na kierunkach studiów. Do badania wybrano 40 ocen jakości kształcenia z obszaru nauk społecznych, to jest 20 z zakresu nauk ekonomicznych oraz 20 z nauk społecznych i prawnych. Wybór obszaru nauk społecznych był zabiegiem celowym i wynikał z osobistych zainteresowań autora oraz reprezentowania przez niego także nauk społecznych. W ramach tych dwóch obszarów funkcjonuje wiele szkół wyższych w środowisku lokalnym prowadząc studia zorientowane na potrzeby lokalne i regionu. Analizowany materiał został pobrany ze strony internetowej PKA w postaci raportów z oceny jakości kształcenia w okresie poprzedniej i obecnej kadencji pracy PKA. W miarę możliwości odniesiono się do dokumentów uczelni (Misja, statut, strategia działania) pobranych z witryn internetowych uczelni, choć w tym przypadku nie wszystkie dokumenty były dostępne dla „zewnątrznego” czytelnika. Nazwy uczelni oraz ocenianych kierunków studiów (w ramach akredytacji programowej) nie występują w publikacji ani pod pełną, ani ukrytą nazwą/symbolem z uwagi na ochronę ich danych oraz dóbr.

potencjał wyzwalający innowacyjność². Funkcjonując jako wielkie uniwersytety z pełnią praw wiodą, i też powinny, prym w kreowaniu elit intelektualnych, w prowadzeniu badań naukowych na najwyższym poziomie i sile oddziaływania. Są także „oknem na świat” i kanałem przenoszenia nauki światowej na krajowy grunt. Osadzone w dużych miastach zyskują dodatkowo na znaczeniu dzięki atrakcyjności ośrodka akademickiego. W inną rolę wcielają się uczelnie usytuowane w średnich i mniejszych polskich miastach, gdzie ich funkcjonowanie jest bezwzględnie zdeterminowane regionem i „okolicą”, zasobami, ofertą i przeznaczeniem kształcenia oraz strumieniem rekrutacji. Stan ten wynika także z faktu, że uczelnie te, poza państwowymi wyższymi szkołami zawodowymi, to głównie podmioty prywatne, które szczególnie są zobligowane do uwzględniania aspektów finansowych swej działalności. Czy wobec tego faktu udaje się im jeszcze spełniać jakąkolwiek środowiskową rolę poza nauczaniem? De facto pytanie to odnosi się do kwestii, czy i jak szkoły wyższe w Polsce usytuowane prowincjonalnie postrzegają swą społeczną odpowiedzialność, czy koncentrują się wyłącznie na wąskim zakresie swej misji edukacyjnej, czy też wychodząc poza nią oddziałują na swe bezpośrednie otoczenie?

W procesie transformacji systemowej państwo wycofało się z wielu zadań uprzednio bezpośrednio prowadzonych i finansowanych. Przez lata był to obszar zupełnie niczyi. Nowa rzeczywistość wykluczała gospodarkę rynkową, społeczeństwo obywatelskie, grupy interesu, lokalne inicjatywy i ugrupowania samorządowe. Nie był to proces łatwy ani liniowy. Na poziomie lokalnym obecna była świadomość i wagi, i „kruchości” posiadanych zasobów, ale jednocześnie odpowiedzialności, co w wielu przypadkach stawało się zaczynem rozwoju lokalnych inicjatyw z udziałem szkół wyższych. W sferze akademickiej zasadnicza zmiana przysłała w drugiej połowie pierwszej dekady przemian wraz z powstawaniem uczelni niepublicznych. Swoboda działalności gospodarczej znalazła adeptów także na tym polu. Oferując indeks, szkoły prywatne zaspokajały odłożony w czasie popyt edukacyjny rzeszy Polaków, docierały do miejsc położonych z dala od wielkich i nobliwych miast. Przez wiele lat w zasadzie skupiały się na dostarczaniu usługi edukacyjnej. Czyniły to z różnym skutkiem i na zróżnicowanym poziomie. Drugim oferentem usługi edukacyjnej tego segmentu rynku edukacyjnego stały się w Polsce „prowincjonalnej” (z uwagi na położenie, a nie status cywilizacyjny) państwowe wyższe szkoły zawodowe. Powstając w toku przekształceń strukturalnych

² Sektor nauki może oddziaływać na otoczenie na różne sposoby, jako: jednostki ekonomiczne, źródła kapitału ludzkiego, producenci wiedzy, aktorzy regionalni. A. Olechnicka, *Potencjał nauki a innowacyjność regionów*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012, s. 22–58.

i administracyjnych, stopniowo zyskiwały na znaczeniu, mając zresztą wiele przewag konkurencyjnych³. Dziś rywalizują bardzo dobrą infrastrukturą, ofertą studiów bezpłatnych, bogatą paletą kierunków studiów⁴.

Upływ czasu i kurczenie się zasobów rekrutacyjnych zaczęły wyzwać we władzach obydwu typów uczelni zmianę strategii działania. Zbiegło się to z zyskującą na popularności modą na społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw, którą w świecie akademickim można rozumieć jako zmianę roli uczelni oraz zakresu jej odpowiedzialności. Uczelnie te obok tradycyjnego nauczania, zaczęły dostrzegać potrzebę inwestowania w kapitał ludzki i lokalną społeczność. Nie mając szans na wygranie konkurencji z dużymi ośrodkami akademickimi, skoncentrowały się na budowaniu lokalnej tożsamości, solidaryzmie, na kreowaniu lokalnych elit intelektualnych i sieci powiązań. Zasada ta jest zbieżna z paradygmatem tworzenia wizerunku uczelni i jej marki. Głosi on bowiem

„budowanie zachowań i postaw społecznych uczelni zgodnie z wymaganiami rynków docelowych i jest podstawą identyfikowania się uczelni z potrzebami interesariuszy”⁵.

Tym samym zaczęły silniej działać na rzecz środowiska lokalnego i regionu. Sposób oddziaływania był oczywiście pochodną wielkości miasta, zajmowa-

³ A. Buchner-Jeziorska, *Konkurencja na rynku usług edukacyjnych na poziomie wyższym*, [w:] *Marketingowe zarządzanie szkołą wyższą*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i P. Lisieckiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2006, s. 45–58.

⁴ Godny odnotowania jest raport podsumowujący działalność PSWZ: „Raport 15-lecia Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych. W toku dyskusji w siedzibie PAP w Warszawie, w związku z prezentacją raportu *Perspektyw*, padały argumenty podkreślające dojrzałość edukacyjną tego sektora szkolnictwa, np. prof. J. Garbarczyk zaznaczył dobre notowania PWSZ w ocenach akredytacyjnych PKA, ich praktyczny i techniczny charakter, zorientowanie na problemy lokalnego środowiska z ofertą nauk medycznych. Nie bez znaczenia jest bliskość uczelni wobec młodzieży wiejskiej dotkniętej problemem ograniczeń finansowych (prof. J. Witek). Z kolei prof. A. Kolasa podkreślił, że uczelnie te nie są miejscem bez przyszłości rozwoju karier akademickich, ich pracownicy skutecznie uzyskują stopnie naukowe oraz stopniowo odnoszą coraz lepsze wyniki w sferze pozyskiwania środków zewnętrznych. *Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe – uczelnie, które dają wiedzę i pracę* http://www.perspektywy.pl/portal/index.php?option=com_content&view=article&id=639:panstwowe-wyzsze-szkoly-zawodowe-uczelnie-ktore-daja-wiedze-i-prace&catid=138&Itemid=224 [dostęp: 13.12.2017].

⁵ B. Iwankiewicz-Rak, L. Shulgina, *Misja – marka – wizerunek uczelni – relacje z otoczeniem*, [w:] *Marketing w szkole wyższej. Istota i znaczenie marki*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i D. Sobolewskiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2013, s. 38.

nej pozycji społecznej i na rynku edukacyjnym, środowiskowego powiązania z lokalnymi elitami władzy i biznesu. Nie do przecenienia było także przeświadczenie, że oferowanie dobrej nauki i pracy, pozwoli „zatrzymać” młodych ludzi w ich rodzinnym środowisku, że pozwoli przeciwdziałać demograficznemu pustoszeniu i gospodarczej degradacji. Z przyczyn społeczno-ekonomicznych, ale i kulturowych, poziom mobilności młodego pokolenia Polaków zamieszkujących tereny wiejskie, mało- i średniomiejscowe był niższy niż mieszkańców wielkich miast, dlatego obecność szkoły wyższej w takim regionie wydawała się wówczas ze wszech miar pożądana.

Tabela 1

Uwarunkowania i rodzaje odpowiedzialności uczelni

| Czynniki zewnętrzne | Czynniki wewnętrzne | Płaszczyzny odpowiedzialności | Rodzaje odpowiedzialność |
|---|---|---|--|
| 1. Model społeczny, gospodarczy, polityczny 2. Prawo ogólne i szkolnictwa wyższego 3. Prowadzona polityka państwa 4. Normy i etyka społeczna 5. Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne | 1. Rodzaj i specyfika uczelni 2. Misja i strategia 3. Sposób zarządzania, polityka i procesy 4. Stan rozwoju uczelni, zasoby, postawy i zachowania 5. Kompetencja osób i instytucji | 1. Misja i strategia 2. Koncepcja kształcenia 3. Realizacja programu studiów 4. Mobilność akademicka 5. Potwierdzanie i uznawanie osiągnięć ^a 5. Zasoby i infrastruktura 6. Zarządzanie uczelnią i zasobami 7. Relacje z otoczeniem | 1. Etyczna 2. Prawna 3. Edukacyjno-kulturowa 4. Społeczno-ekonomiczna |

^a G. Voss, R. Drewniak, R. Musiałkiewicz, P. Prewysz-Kwinto, *Uznawanie efektów kształcenia pozaformalnego i nieformalnego w szkolnictwie wyższym. Ujęcie modelowe*, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, Warszawa 2015, s. 13–31.

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizowanych raportów.

Działalność edukacyjna ciesząca się środowiskowym uznaniem pozwalała na budowanie sieci powiązań, ale równocześnie na zaangażowanie i odpowiedzialność za sprawy lokalne. Wraz z „wypuszczaniem” kolejnych roczników absolwentów, z popularyzowaniem idei uczelni społecznie odpowiedzialnej,

powiązania indywidualne i biznesowe mogły przejść na wyższy poziom „zażyłości”⁶. To przenikanie miało jedno- lub dwustronny charakter, wynikało z zasobów i ambicji właścicieli / władz szkoły czy wręcz samych nauczycieli akademickich. Było także pochodną otwarcia uczelni na lokalnych liderów, pracodawców. Tym samym szkoły wchodziły w różne rodzaje odpowiedzialności. Im bardziej były środowiskowo zakorzenione, tym większe wykazywały zaangażowanie.

Dla uzyskania większej synergii sektorów akademickiego oraz otoczenia społeczno-gospodarczego, ustawodawca stworzył ramowe warunki współpracy. Paleta możliwej kooperacji nie jest jednolita dla każdego rodzaju szkoły wyższej, co jednakże wydaje się uzasadnione z uwagi na potencjał stron, profil edukacyjno-badawczy, charakter i potrzeby otoczenia.

W myśl ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym⁷ uczelnia (art. 4.1.) jest autonomiczna we wszystkich obszarach swojego działania na zasadach określonych w ustawie, jednocześnie (art. 4.4.) współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w szczególności w zakresie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz podmiotów gospodarczych, w wyodrębnionych formach działalności, w tym w drodze utworzenia spółki celowej, o której mowa w art. 86a, a także przez udział przedstawicieli pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia i w procesie dydaktycznym. Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni (art. 11. 1.9.), prowadząca kształcenie na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia o profilu praktycznym, jest obowiązana uwzględnić w programie kształcenia co najmniej trzymiesięczne praktyki zawodowe. Jednostka ta może organizować kształcenie przebiegające w formie zajęć dydaktycznych realizowanych w uczelni i w formie praktyk odbywanych u pracodawcy, uwzględniając realizację wszystkich efektów kształcenia przewidzianych w programie kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia.

Przedstawiciele pracodawców zasiadają w Polskiej Komisji Akredytacyjnej (art. 48, 50), są silnie reprezentowani w konwencie uczelni publicznej⁸. Uczynienie z uczelni podmiotów gospodarujących gwarantują zapisy ustawy

⁶ K. Pawłowski, *Budowa marki niepublicznej szkoły wyższej w Polsce – analiza z perspektywy 20 lat*, [w:] *Marketing w szkole wyższej...*, *op. cit.*, s. 41–56.

⁷ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 października 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, Warszawa dnia 15 listopada 2016 r., poz. 1842.

⁸ Prawo o szkolnictwie wyższym, art. 63. 1. W skład konwentu uczelni publicznej wchodzi przedstawiciele: otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni i samorządu terytorialnego – stanowiący nie mniej niż połowę składu.

– Prawo o szkolnictwie wyższym, pozwalające, by dla lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego uczelni oraz transferu wyników prac naukowych do gospodarki (art. 86. 1.), uczelnie mogły prowadzić akademickie inkubatory przedsiębiorczości oraz centra transferu technologii. Akademicki inkubator przedsiębiorczości (art. 86. 2.) tworzy się w celu wsparcia działalności gospodarczej środowiska akademickiego lub pracowników uczelni i studentów będących przedsiębiorcami. Akademicki inkubator przedsiębiorczości (art. 86. 3.) może przybrać postać: 1) jednostki ogólnouczelnianej; 2) spółki kapitałowej. Centrum transferu technologii tworzy się w celu komercjalizacji bezpośredniej (art. 86. 4.).

Przepisy prawa szkolnictwa wyższego zobowiązują uczelnie do wielu działań uwzględniających interesariuszy zewnętrznych, jak od 2011 r. powszechnie zaczęto określać przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Wprowadzone nowelizacje ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z lat 2011 i 2014 wzmocniły rolę i znaczenie współpracy szkół wyższych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co oznaczało potrzebę włączania pracodawców w bieżące jej funkcjonowanie, a także w działania długookresowe. Warto jednakże mieć świadomość tego, że wprowadzenie pracodawców w mury uczelni stanowi tylko jeden z aspektów zwrotu funkcjonowania szkoły wyższej w sferze studiów i nauczania. Fundamentalne znaczenie miały zapisy rozporządzenia określającego warunki prowadzenia studiów z 2011 r.⁹, w którym oczekuje się (§ 5. 1. 8)) wskazania liczby punktów ECTS właściwych dla zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych, a w § 5. 1. 11) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk, w przypadku gdyby program kształcenia je przewidywał. Istotne były zapisy zawarte w § 6. pkt. 1., w myśl którego zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, przewidziane w programie studiów dla profilu praktycznego, odbywają się w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i umożliwiają bezpośrednie wykonywanie odpowiednich czynności praktycznych przez studentów. Punkt 3. zobowiązywał uczelnię, by zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym na kierunku o profilu praktycznym były prowadzone przez osoby mające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, adekwatne do prowadzonych zajęć. Trzeci wymiar upracticznienia i urynkwienia ścieżek kształcenia zawierał się w § 7. pkt 1. W myśl zapisu jednostka organizacyjna uczelni prowadząca kierunek studiów uwzględniać

⁹ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, Dziennik Ustaw Nr 243, poz. 1445.

ma w programie kształcenia wyniki monitorowania kariery zawodowej swoich absolwentów oraz wyniki przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Doświadczenie wyniesione z rynku pracy miał wykazać także nauczyciel akademicki zaliczony do minimum kadrowego (§ 12. pkt. 2.) w zakresie umiejętności wskazanych w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Z kolei przepis z 2016 r. określający warunki prowadzenia studiów¹⁰ w § 4. 1. 8) odnosi się do wymiaru, zasad i formy odbywania praktyk zawodowych, natomiast w § 4. pkt. 4 ust. 1) stwierdza się, w odniesieniu do profilu praktycznego kierunku studiów, iż obejmuje on moduły zajęć związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS,..., służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Paragraf § 5. 1. odnosi się do kursów, w jego myśl zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, przewidziane w programie studiów dla kierunku o profilu praktycznym, są prowadzone:

- 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej;
- 2) w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów;
- 3) przez osoby, z których większość ma doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć.

Podstawowa jednostka organizacyjna uczelni (§ 6. 1.) prowadząca kierunek studiów uwzględnia w programie kształcenia wnioski z analizy zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów. Dalej stwierdza się (§ 7. 2) b i c) że może prowadzić studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia albo jednolite studia magisterskie, jeżeli uczelnia: b) wskazała związek kierunku studiów z misją uczelni i strategią jej rozwoju oraz c) zapewnia studentom odbywanie praktyk zawodowych przewidzianych w programie kształcenia. W 2016 r. poluzowano zapisy konstrukcji minimum kadrowego studiów licencjackich i magisterskich na prowadzonych kierunkach studiów, gdyż jeżeli są to studia o profilu praktycznym – mogą do niego zostać zaliczone także osoby, o których mowa w art. 9a ust. 2 i 3 ustawy, również w przypadku gdy uczelnia nie jest ich podstawowym miejscem pracy (§ 9. pkt.1. i 2.). Zezwala się także osobom mającym tytuł zawodowy magistra współtworzenie minimum kadrowego¹¹. Wchodzenie do minimum kadrowego na kierunkach

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów, Warszawa dnia 30 września 2016 r., poz. 1596.

¹¹ Rozporządzenie z 2016 r. o warunkach prowadzenia studiów, § 10. 1. 3. Nauczyciel akademicki mający stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra lub równo-

praktycznych wymaga posiadania doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią, związanego z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku¹².

Podejmowane w uczelni zadania podlegały nie tylko wewnętrznej ewaluacji, ale również zewnętrznej akredytacji programowej i instytucjonalnej. Wskazuje na to rozporządzenie z 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej¹³. Ocena programowa obejmuje ocenę (§ 2. pkt. 4) dostosowania efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w tym:

- a) wykorzystania wyników monitorowania karier zawodowych absolwentów;
- b) wykorzystania opinii pracodawców przy tworzeniu programów kształcenia;
- c) organizacji praktyk oraz wyników analizy zakładanych i uzyskanych efektów z realizacji tych praktyk.

Natomiast ocena instytucjonalna obejmowała (§ 7.) pkt. 1) związek strategii rozwoju jednostki ze strategią rozwoju uczelni; pkt. 5) współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

W myśl zapisu rozporządzenia z 2016 r. dotyczącego oceny programowej PKA¹⁴, przedmiotem oceny są: pkt. 3) kwalifikacje nauczycieli akademickich z uwagi na ich adekwatność względem programu kształcenia; pkt. 4) współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia – udział przedstawicieli pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia i realizacji procesu kształcenia; pkt. 5) skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia..., oraz wykorzystywanie wniosków z wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów i analiz potrzeb rynku pracy.

Relacje pomiędzy szkołą wyższą i jej otoczeniem są obecnie przedmiotem wyłącznie programowej oceny akredytacyjnej, przy czym na profilach praktycznych ten aspekt i jego powiązanie z nauczaniem zyskuje szczególne znaczenie. Kwestia dotycząca współpracy ze środowiskiem w świetle obowiązujących

rzędny może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych.

¹² Rozporządzenie z 2016 r. o warunkach prowadzenia studiów (§ 11. 1. 2)) o profilu praktycznym – jeżeli spełnia wymagania określone w pkt 1 lub ma doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku.

¹³ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej, Dz.U. Nr 207, poz. 1232.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2016 r. w sprawie ogólnych kryteriów oceny programowej, Warszawa 22 września 2016 r., poz. 1529.

wytucznych PKA jest ujęta w kryterium bezpośrednio temu dedykowanemu, a także w pozostałych ale w znacznie mniejszym zakresie i w specyficznym kontekście. Silnie zaznaczyć się ona powinna w sferze koncepcji i (skutecznej) realizacji programu, w udzielonej pomocy infrastrukturalnej, promocji studentów, w kształtowaniu relacji zewnętrznych i wizerunku szkoły wyższej, w prowadzeniu praktyk zawodowych oraz rozwijaniu umiejętności i kompetencji społecznych studentów, w tworzeniu środowiska pracy naukowej oraz zawodowej studentów i kadry uczelni, w prowadzeniu i przenoszeniu prac badawczo-rozwojowych w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej, w tworzeniu i rozwijaniu obszarów działalności zawodowej właściwych dla kierunków kształcenia¹⁵.

Wejście przedsiębiorców i podmiotów sfery publicznej w życie uczelni nie było łatwe, a trudności nie wynikały wyłącznie z potrzeby obrony autonomii uczelni czy statusu nauczyciela akademickiego. Początkowo brakowało wizji szerszego zagospodarowania wnoszonych atutów, określenia zakresu kompetencji, wzajemnych oczekiwań. Pracodawcy także potrzebowali czasu, by odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Tutaj nie byli panami sytuacji ani na włościach – „głos jedynie doradczy odbiegał od przyzwyczajęń wynoszonych z firmy”. Z uwagi na ograniczone zasoby – szczególnie polscy, mali i średni przedsiębiorcy – nie byli zdolni ani zainteresowani inwestowaniem kapitału we współpracę, bardziej odpowiadała im rola eksperta, doradcy, konsultanta, oferenta miejsc praktyki i podmiotu zatrudniającego absolwentów. Z perspektywy uczelni nie należy rezygnować także i z tych ram współpracy, gdyż absolwent względem swej uczelni może być jej ambasadorem, promotorem, ekspertem, reprezentantem¹⁶.

Przydatność i dojrzałość współpracy przychodziła wraz z zyskiwaniem na znaczeniu kurczących się lokalnych zasobów pracy. Wówczas bardzo silnie artykułowano potrzeby powstrzymania trwałej migracji młodych ludzi oraz kształcenia na lokalne potrzeby. Stan ten stworzył uczelni przestrzeń silniejszego wpływania na charakter współpracy i wzajemnych inwestycji. Pod tym względem lepiej układają się relacje PWSZ z lokalnymi władzami. Funkcjonowanie w sferze publicznej ułatwia udzielanie wsparcia, transfer środków, świadczenia rzeczowe, bycie uwzględnionym w strategii rozwoju. Można uznać,

¹⁵ *Raport z wizytacji (profil ogólnoakademicki)*, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2/2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 12 stycznia 2017 r. *Raport z wizytacji, (profil praktyczny)*, Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 2/2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 12 stycznia 2017 r.

¹⁶ T. Domański, M. Hereźniak, *Budowanie marki szkoły wyższej w oparciu o relacje z interesariuszami*, [w:] *Marketing w szkole wyższej...*, op. cit., s. 233–236.

że to wzajemne oddziaływanie przyjmuje postać lobbingu, zawiązywania lokalnych koalicji „biznesowych”, wzajemnie świadczonych usług. Lokalna obecność szkoły wyższej w (małym i średnim) mieście jest pozytywnie postrzegana przez władarzy i mieszkańców, podnosi to status miejscowości do rangi miasta akademickiego, osłabia pęd migracyjny, kreuje własne elity intelektualne. Szczególnie to ostatnie zadanie jest podkreślane przez przedstawicieli szkół i pracodawców. Uwidacznia się powiązanie pomiędzy jakością kształcenia akademickiego a poziomem sprawowania władzy i zarządzania regionem. W tym aspekcie szkoła działa prospołecznie, współokreśla rynek pracy, buduje kapitał intelektualny, a odpowiedzialnie ucząc – także i kapitał społeczny.

Tabela 2

Wymiary kooperacji pracodawców i uczelni w środowisku lokalnym

- | |
|---|
| <p>1. Sfera planowania i realizacji programu studiów:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. udział w koncepcyjnym opracowaniu programu, zajęć i ich realizacji; b. udział w planowaniu i w realizacji praktyk (zawodowych, dyplomowych), staży, zajęć terenowych; c. udział w promocji mobilności akademickiej; d. wspólne prowadzenie kierunku studiów, ścieżek, specjalności; e. wsparcie i opieka nad studentami: nauka i kultura czasu wolnego, stypendia, promocja, mobilność działalność samorządowa i naukowa, włączenie studentów i nauczycieli w działalność instytucji. <p>2. Sfera naukowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. usługi doradcze, konsultingowe; b. udział w projektach badawczych, w projektach rozwoju...; c. wsparcie działalności konferencyjnej i popularyzatorskiej; d. udział w działaniach wzajemnej promocji uczelni i otoczenia; e. udział w transferze i komercjalizacji wyników badań; f. inspirowanie, inicjowanie procesu badawczego, wsparcie jego prowadzenia (np. organizacja zespołów badawczych, pozyskiwanie środków, naukowy aport, współrealizacja projektu badawczego, otoczenie społeczne w roli przedmiotu badań i miejsca implementowania wyników). <p>3. Sfera infrastruktury uczelnianej:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. wsparcie infrastrukturalne uczelni (infrastruktura twarda i miękka); <p>4. Sfera kadry akademickiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. promowanie rozwoju naukowego nauczycieli akademickich oraz praktyków (zasada wzajemnie otwartych drzwi); b. udział i wsparcie w realizacji projektów badawczych; c. oferowanie przeprowadzenia badań w środowisku przedsiębiorstwa; d. oferowanie tematów badawczych oraz wsparcie infrastrukturalne w realizacji badań naukowych; e. praktycy z otoczenia w roli nauczycieli dydaktycznych oraz opiekunów praktyk i staży, kursów, warsztatów, projektów, szkoleń; |
|---|

Tabela 2 (cd.)

| |
|--|
| <p>f. praktycy z otoczenia w roli (ko-)promotorów oraz (ko-)recenzentów; g. oferowanie praktyk i staży dla kadry akademickiej.</p> <p>5. Sfera przenoszenia i uznawania osiągnięć: a. z kształcenia pozaformalnego; b. z kształcenia nieformalnego.</p> <p>6. Sfera promocji zatrudnienia absolwentów i analiza rynku pracy: a. zatrudnianie absolwentów, monitoring śledzenia zawodowych karier;</p> <p>7. Sfera rozwoju uczelni: a. uwzględnienie wyzwań i potrzeb otoczenia w strategii rozwoju uczelni;</p> <p>8. Sfera systemu zapewnienia jakości: a. ujęcie współpracy w ramy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości: podmiot zewnętrzny w roli opiniodawczej, adresata wyników badań, członka gremiów zapewnienia jakości (najczęściej pośrednio poprzez status zawodowy nauczycieli-praktyków).</p> |
|--|

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizowanych raportów.

Mając powyższe na uwadze, można uznać, że splatają się tutaj dwa strumienie pobudek: egoistycznych oraz prospołecznych. Z jednej strony uczelnia – nie będąc podmiotem non profit – zorientowana jest na zysk, z drugiej etyka kolektywistyczna ujawnia się w fakcie, że budując lokalne sieci i powiązania, wzmacnia swe otoczenie. Ta inwestycja jest długoterminowa i powinna być także rentowna. Tak definiowana postawa szkoły wyraża przypisanie wysokiego poziomu świadomości jej decydentów i instytucjonalnej podmiotowości, odpowiedzialności, gdyż w realnym wymiarze oznacza stałą obecność w życiu społeczności lokalnej, wspieranie inicjatyw, diagnozowanie sytuacji i jej potrzeb. Stosując miarę politologiczną, można mówić o uczelni jako lokalnym aktorze polityki. Działania te są wyrazem zmian relacji pomiędzy państwem i przedsiębiorstwami, te drugie wchodzą w sfery (szkolnictwo wyższe) dotychczas obsługiwane wyłącznie w ramach państwowego monopolu. Mamy zatem do czynienia nie tylko ze zmianą podmiotu dostarczającego usługę edukacyjną, nieustannie postrzeganą jako dobro publiczne, ale jednocześnie – na poziomie uczelni i społeczności lokalnej – z rozwojem nowej formy świadomości społecznej odpowiedzialności. Ta zmiana wyraża się nie tylko w przejściu od państwa obowiązku zaspokajaniu społecznych potrzeb, ale jednocześnie w ponoszeniu ryzyka i kosztów inwestycji. Działania te nie muszą sprowadzać się do aktywności charytatywnej, wolontariatu. Uczelnie zatrudniają przecież pracowników, mogą świadczyć usługi społeczno-socjalne (np. sale gimnastyczne), udostępniają pomieszczenia dydaktyczne na cele kulturalno-oświatowe. Otoczenie rewanżuje się prowadzeniem praktyk i zatrud-

nianiem absolwentów¹⁷. W tych relacjach możliwe jest wzajemne przenikanie się praw i obowiązków stron, przy czym prawa sprowadzają się do oczekiwania czegoś w zamian, zakres obowiązków wydaje się zdefiniowany w przepisach prawa o szkolnictwie wyższym, w działalności i zadaniach samorządu terytorialnego. Ważne jest, by strony nie rezygnowały ze swej elastyczności i kreatywności. W tym zakresie powinny cieszyć się niezależnością, przecież w pewnym względzie charakter ich odpowiedzialności jest zupełnie inny.

Specyfika aktywności i oddziaływania uczelni regionalnej na jej środowisko bywa zróżnicowana, obejmuje różne formy dobroczynności, wolontariatu, inwestycji społecznych. Działania te przybierają postać: fundowania indeksu, wspierania pobliskich placówek opiekuńczo-wychowawczych w myśl zasady powiązania całej ścieżki kształcenia od przysłowiowego przedszkola po szkołę wyższą, wolontariat studencki i pracowniczy na rzecz (rozwiązywania) problemów lokalnych, długofalowe działania dla dobra wspólnoty lokalnej, wchodzenie z władzą lokalną w realizację inwestycji i planów rozwojowych (ten zakres działania częściej widoczny w dużych szkołach o zasobach finansowych, a także w przypadku PWSZ), włączanie do kooperacji na zasadzie partnerstwa podmiotów pozarządowych. Ta z kolei ścieżka obiecująco rozwija się w obszarze nauk społecznych i humanistycznych. O ile każde z działań należy ocenić odrębnie, to warto podkreślić, że łącznie dowodzą żywotności lokalnej samorządności. Po stronie uczelni wskazują na istnienie wrażliwości i zobowiązań społecznych. Taka postać odpowiedzialności staje się wiarygodna wówczas, gdy ma charakter stałego zaangażowania i przyczynia się do rozwijania oraz wzmacniania zasobów studentów (mieszkańców), do ekonomiczno-społecznego i kulturowego rozwoju. Nie są to świadczenia o charakterze materialnym, ale bez wątpienia (pro-)inwestycyjne. Nadto, jeśli uczelnia dysponuje wewnętrznym systemem zapewniania jakości, to poprzez działalność sprawozdawczą oraz informacyjną „rozlicza” się wobec społeczności lokalnej, interesariuszy ze swej działalności i pozyskanego wsparcia. W kulturze anglosaskiej ten sposób uwiarygodniania się, obok agencyjnych akredytacji, jest jednym z najważniejszych, wykorzystywanych dla pozyskiwania sponsorów, studentów, kooperantów. Szkoły zorientowane bardziej regionalnie ukierunkowują się na swoich bezpośrednich interesariuszy i ich potrzeby edukacyjne. Trafność oferty dydaktycznej i należyta jakość studiów powinny być przesłanką tworzenia tam dobrobytu i wysokiej jakości życia. W tym kontekście nie traci się z pola widzenia interesów ekonomicznych założyciela, gdyż pieniądze

¹⁷ B. Sojkim, P. Ratajczak, *Praktyka gospodarcza w procesie kształcenia na poziomie wyższym*, [w:] *Marketingowe zarządzanie...*, op. cit., s. 243–250.

idą za studentem. Można także podejmować badania naukowe zorientowane środowiskowo, co stwarza dodatkowe możliwości pozyskania pieniędzy, ale i komercjalizacji wyników badań, ich implementowania w przestrzeni, np. publiczno-administracyjnej.

Działalność uczelni jest swego rodzaju umową zawartą pomiędzy nią, społeczeństwem i państwem. Przejmuje ona zadania edukacyjne przynależne w przeszłości państwu, korzysta ze środków publicznych i w jakimś stopniu wpisuje się w politykę edukacyjną, w strategię rozwoju kraju i najbliższego otoczenia. Poziom zaangażowania szkół wyższych kreowany adekwatnie do jej zasobów i możliwości oddziaływania, ale jednocześnie czyniący je trwałymi i aktywnymi podmiotami większego systemu społecznego. Ponieważ w potrzebach i aspiracjach społeczeństwa skrywa się przyszłość uczelni, dlatego należy oczekiwać ich skłonności i zdolności do reakcji o charakterze adaptacyjnym. Wypełniając swoje obowiązki, szkoły winny uwzględniać interesy różnych grup (np. studentów, pracodawców), ale równocześnie mieć przed oczami szerszej widziane dobro społeczne, tradycję i kulturę akademicką.

Uczelnia powinna być dla przedsiębiorstwa atrakcyjnym partnerem, a nie tylko obciążeniem. Zakres tej kooperacji wynika z wielu źródeł, z uwarunkowań i potrzeb stron, z przepisów. Prawo szkolnictwa wyższego zobowiązuje uczelnie nie tylko do zinstytucjonalizowanej współpracy, ale do włączenia ich zasobów wiedzy¹⁸ i doświadczenia w proces zarządzania kierunkiem studiów oraz zapewnienia na nich należytej jakości studiów i nauczania. Relacje te rozwijały się w Polsce stopniowo, od najbardziej „luźnych”, choć wydających się najważniejszymi, za jakie należy uznać prowadzenie praktyk studenckich i nadzór nad studentami. Później przyszedł czas na zacieśnienie relacji w postaci śledzenia potrzeb społeczno-gospodarczych i ich silniejszego uwzględniania w procesie dydaktycznym. Równocześnie pracodawcy zostali, z mocy przepisów prawa, zaproszeni do rad programowych, do konwentów,

¹⁸ D. Latusek wskazuje kilka elementów, na jakie należy zwrócić uwagę przy realizacji „partnerstwa dla wiedzy”: a) z jakich organizacji składa się sieć kontaktów, czy możliwa jest z nimi współpraca oraz, czy te organizacje współpracują ze sobą; b) z jakimi organizacjami można budować komplementarne relacje i, czy organizacje te mają wiedzę potrzebną uczelni; c) czy istnieją konkurenci w dostępie do benefitów z procesów; d) czy organizacje występujące w otoczeniu współpracują ze sobą; e) w jaki sposób organizacje z otoczenia zamierzają podtrzymać swoją przewagę konkurencyjną. D. Latusek, *Pozyskiwanie wiedzy z otoczenia. Wywiad gospodarczy. Relacje z partnerami oparte na wiedzy*, [w:] *Zarządzanie wiedzą*, red. naukowa D. Jemielniak, A.K. Koźmiński, Warszawa 2008, s. 259–260.

a jeśli jednocześnie byli absolwentami uczelni, to także do klubu i na zjazdy absolwentów¹⁹.

Mimo obligatoryjności instytucjonalnego otwarcia się uczelni na pracodawców, relacje te układają się indywidualnie i dlatego przynoszą zróżnicowane rezultaty²⁰. Decydują o tym ramy prawne, wizja współpracy z zewnętrznymi instytucjami, przyznany sobie zakres zadań i odpowiedzialności. Racjonalny dobór podmiotów kooperujących ma pozwolić otoczeniu na wejście w rolę „zewnętrznego zasobu” wspomagającego oraz zabezpieczającego jakość kształcenia. Tym samym grupa interesariuszy na tyle zróżnicowana, by zwrotna informacja była możliwie zobiektywizowana, by uczelnia nie była zależna ani koncepcyjnie, ani w żaden inny sposób od jednego źródła informacji. Kooperacja powinna być ze wszech miar transparentna, a jej wyniki dodatkowo mieć walor wartości dodanej w obszarach zdefiniowanej koegzystencji. Doceniając wagę współpracy z przedstawicielami otoczenia, należy jednakże pamiętać o subsydiarnym jej charakterze, a także o tym, by nadać jej adekwatne ramy i osadzić na należytej podstawie prawnej. Nie powinna ona wymykać się ocenie ewaluacyjnej ani akredytacyjnej. Dlatego także i w tym przypadku należy dysponować procedurami, narzędziami oraz kryteriami oceny. Uzasadnienia można oczekiwać wobec tej współpracy formułowania: zaleceń, standardów, a także włączenia w bieżącą i strategiczną działalność szkoły wyższej.

PODSUMOWANIE

Współpraca uczelni z jej otoczeniem wydaje się niezbędna w kontekście dzisiejszych wyzwań oraz paradygmatów działalności akademickiej. Zachowując własną autonomię i wiarygodność w odniesieniu do jakości nauczania, szkoła wyższa poprzez partycypacyjny model zarządzania i otwarcie na interesariuszy dzieli się ryzykiem, kompetencjami, a w konsekwencji i odpowiedzialnością. Formy oraz zaawansowanie kooperacji są zróżnicowane, w dużym stopniu określają je przepisy prawa, strategia szkoły, jej zasoby oraz potencjał regionu. Ważny jest mentalny wymiar współpracy, w szczególności

¹⁹ H. Mruk, *Zarządzanie relacjami z absolwentami*, [w:] *Marketingowe zarządzanie...*, *op. cit.*, s. 391–397.

²⁰ Obszary obecności reprezentantów w życiu uczelni: 1) misja i strategia w kontekście kierunków studiów; 2) promocja uczelni; 3) koncepcja kształcenia; 4) program studiów; 5) współtworzenie zasobów kadrowych; 6) infrastruktura; 7) badania naukowe; 8) wsparcie i opieka nad studentami; 9) komercjalizacja wyników badań; 10) wewnętrzny system zapewnienia jakości.

dojście do przekonania, że zewnętrzne otwarcie nie musi oznaczać utraty własnych atrybutów, ale ich wzmocnienie. Ponieważ działają one w bezpośrednim kontakcie, w środowisku życia i pracy studentów oraz absolwentów, dlatego z zadowoleniem należy obserwować ewolucyjny proces dojrzewania relacji i budowania sieci powiązań, który w swym finalnym wymiarze powinien wzmocniać lokalny potencjał społeczeństwa polskiego.

BIBLIOGRAFIA

- Buchner-Jeziorska A., *Konkurencja na rynku usług edukacyjnych na poziomie wyższym*, [w:] *Marketingowe zarządzanie szkołą wyższą*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i P. Lisieckiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2006.
- Działalność Polskiej Komisji Akredytacyjnej w 2016 roku*, Opracowanie koncepcji i redakcja publikacji B. Wojciechowska, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2017.
- Działalność Polskiej Komisji Akredytacyjnej w latach 2012–2015. IV Kadencja*. Opracowanie koncepcji i redakcja publikacji B. Wojciechowska, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2016.
- Domański T., Hereźniak M., *Budowanie marki szkoły wyższej w oparciu o relacje z interesariuszami*, [w:] *Marketing w szkole wyższej. Istota i znaczenie marki*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i D. Sobolewskiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2013.
- Golińska-Pieszyńska M., *Polityka wiedzy a współczesne procesy innowacyjne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.
- Iwankiewicz-Rak B., Shulgina L., *Misja – marka – wizerunek uczelni – relacje z otoczeniem*, [w:] *Marketing w szkole wyższej. Istota i znaczenie marki*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i D. Sobolewskiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2013.
- Makarewicz-Marcinkiewicz A., *Ewolucja tradycyjnych interesariuszy społecznej odpowiedzialności biznesu*, [w:] *Problemy polityki społecznej. Wybrane zagadnienia teoretyczne i praktyczne*, red. naukowa M.F. Gawrycki, M. Krupecka, Poznań 2012.
- Marketing w szkole wyższej. Istota i znaczenie marki*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i D. Sobolewskiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2013.
- Marketingowe zarządzanie szkołą wyższą*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i P. Lisieckiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2006.

- Michałowska D.A., *Neoliberalizm i jego (nie)etyczne implikacje edukacyjne*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2013.
- Mruk H., *Zarządzanie relacjami z absolwentami*, [w:] *Marketingowe zarządzanie szkołą wyższą*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i P. Lisieckiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2006.
- Nakonieczna J., *Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw międzynarodowych*, Warszawa 2008.
- Olechnicka A., *Potencjał nauki a innowacyjność regionów*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.
- Pawłowski K., *Budowa marki niepublicznej szkoły wyższej w Polsce – analiza z perspektywy 20 lat*, [w:] *Marketing w szkole wyższej. Istota i znaczenie marki*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i D. Sobolewskiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2013.
- Raport z wizytacji (profil ogólnoakademicki)*, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2/2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 12 stycznia 2017 r.
- Raport z wizytacji (profil praktyczny)*, Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 2/2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 12 stycznia 2017 r.
- Sojkim B., Ratajczak P., *Praktyka gospodarcza w procesie kształcenia na poziomie wyższym*, [w:] *Marketingowe zarządzanie szkołą wyższą*, praca zbiorowa pod redakcją G. Nowaczyk i P. Lisieckiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań 2006.
- Transfer wiedzy i funduszy europejskich do sektorów gospodarki krajów Unii europejskiej*, red. naukowa J. Stacharska-Targosz, J. Szostak, Poznań 2010.
- Voss G., Drewniak R., Musiałkiewicz R., Prewysz-Kwinto P., *Uznawanie efektów kształcenia pozaformalnego i nieformalnego w szkolnictwie wyższym. Ujęcie modelowe*, Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, Warszawa 2015.
- Zarządzanie wiedzą*, red. naukowa D. Jemielniak, A.K. Koźmiński, Warszawa 2008.

UWARUNKOWANIA I DOŚWIADCZENIA SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI UCZELNI W ŚRODOWISKU LOKALNYM W POLSCE

Streszczenie

Artykuł porusza kwestie społecznej funkcji i odpowiedzialności szkoły wyższej w jej bezpośrednim lokalnym otoczeniu. Punktem odniesienia uczyniono uczelnie działające w miastach średniej wielkości oraz mniejszych,

zatem są to w przeważającym stopniu uczelnie niepubliczne oraz państwowe wyższe szkoły zawodowe. Ich wybór jest uzasadniony z uwagi na fakt, że poza działalnością edukacyjną kreują lokalne elity, pozostają ośrodkiem kulturotwórczym. Oferta studiów pozostaje zdeterminowana potrzebami społeczności lokalnej, a to oznacza, że ścieżki kształcenia wraz z jego poziomem wyrażają zakres odpowiedzialności szkoły wyższej za rozwój kapitału ludzkiego, regionu, za konkurencyjność i atrakcyjność miejscowego rynku pracy.

Słowa kluczowe: uczelnie wyższe, edukacja, kapitał ludzki, region

CONDITIONS AND EXPERIENCES OF A UNIVERSITY SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE LOCAL ENVIRONMENT OF POLAND

Summary

The article discusses the issues of social function and responsibility of a higher education institution in its direct local surroundings. Universities operating in medium size and small towns are the point of reference so they are mainly non-public universities and state-owned higher vocational schools. The choice is justified by the fact that apart from their educational activity, they create local elites and remain culture-creating centres. Their educational offer is determined by the local community needs, which means that the paths of training and their level express the scope of a higher education institution's responsibility for the development of human capital, the region, competitiveness and attractiveness of the local labour market.

Key words: higher education institutions, education, human capital, region

УСЛОВИЯ И ОПЫТ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ВУЗА В ЛОКАЛЬНОЙ СРЕДЕ В ПОЛЬШЕ

Резюме

В статье затронуты вопросы социальной функции и ответственности высшей школы в рамках её непосредственной локальной среды. Объектом внимания со стороны автора статьи являются прежде всего университеты, функционирующие в средних и ещё меньших по величине городах, в связи

с чем речь идёт в подавляющем большинстве о негосударственных вузах и государственных высших учебных заведениях. Их выбор обусловлен тем, что, кроме образовательной функции, представители местных властей предлагают новые направления деятельности, причём вузы остаются культуросозидательными центрами. Оферта обучения по-прежнему обусловлена нуждами и потребностями локальной общности, а это означает, что, как направления образования, так и его уровень, определяют объём ответственности высшей школы за развитие человеческого капитала, самого региона, за конкурентоспособность и привлекательность локального рынка труда.

Ключевые слова: высшие учебные заведения, образование, человеческий капитал, регион

Cytuj jako:

Szewior K., *Uwarunkowania i doświadczenia społecznej odpowiedzialności uczelni w środowisku lokalnym Polski*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2018 nr 1(60), s. 202–219. DOI: 10.26399/meip.1(60).2018.08/k.szewior

Cite as:

Szewior, K. (2018) ‘Uwarunkowania i doświadczenia społecznej odpowiedzialności uczelni w środowisku lokalnym Polski’ [‘Conditions and experiences of a university social responsibility in the local environment of Poland’]. *Myśl Ekonomiczna i Polityczna* 1(60), 202–219. DOI: 10.26399/meip.1(60).2018.08/k.szewior